

هشت قطعه تصاویر ذیل نمونه است از کارهای دستی طلبة مکتب صنایع نجفیه کابل



شعبه رسای



شعبه رسای



جناب غلام محمد خان پروفیسر رسام شہر وطن مدیر مکتب صنایع نقیہ کابل



ایس۔ ایم۔ وین معلم رسامی مکتب صنایع نقیہ



جناب عبدالعزیز خان رسام معلم رسامی مکتب صنایع نقیہ کابل

طلبای افغانی که در اروپا تحصیلات خود را اتمام نموده و در شعبات مختلفه تخصص و دیپلوم حاصل کرده اند



امیرالدینخان انجمن سیرالکتریک



سید عبدالاحدخان متخصص معدن



محمد حسین خان انجمن سیرالکتریک



علام محمدخان انجمن سیر برق



محمد سعید خان متخصص تلگراف



محمد کریم خان متخصص تلفون



عبد المجید خان متخصص تلفون



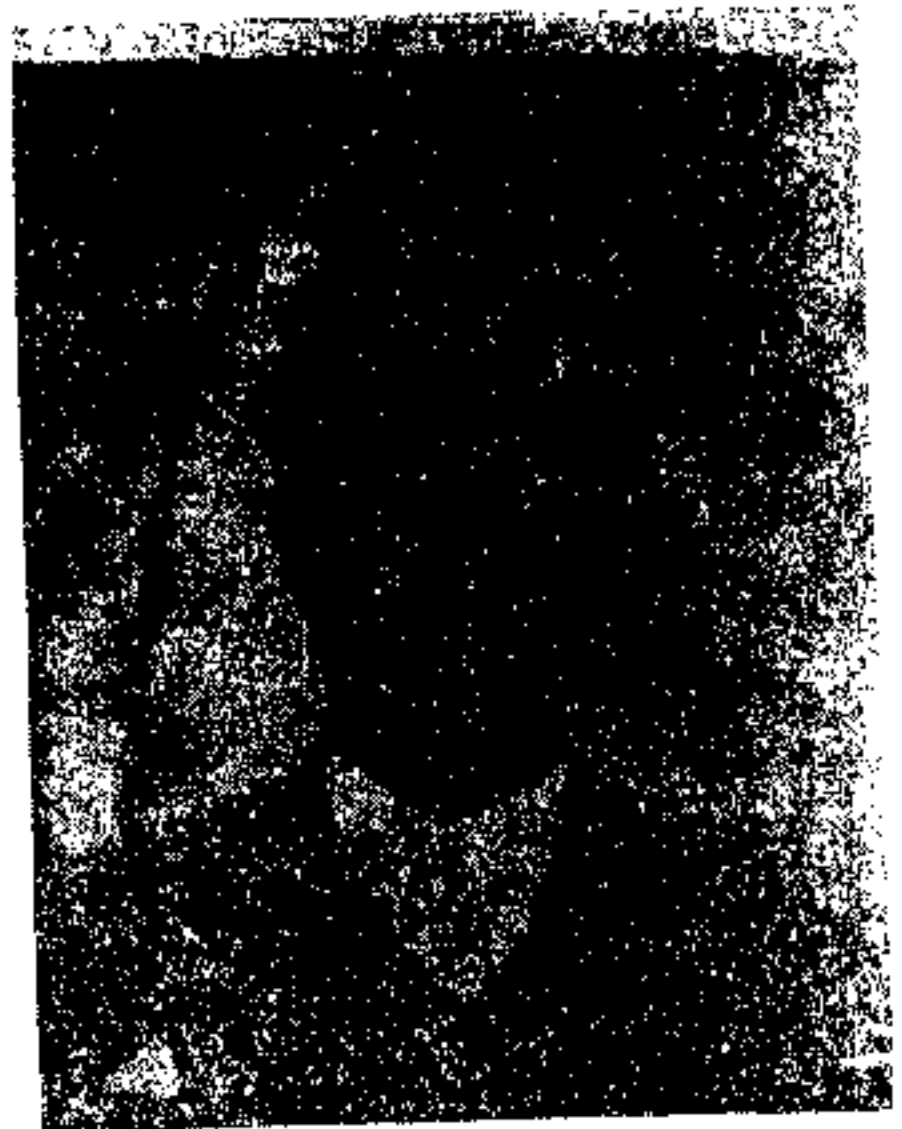
محمد نعیم انجمن برقیہ



نور محمد خان متخصص در دائرہ نسلیگری حیوانات



محمد یعقوب خان متخصص شرکت اسپاہی



محمد کریم خان متخصص زراعت

وزارت تجارت

وزارت امور تجارت در عصر نادر شاهی ترقی زیادی در امور مربوط یافته و معادن جدیدی که هر یک آن در حدودات خود دارای اهمیت است کشف نموده و متخصصین ماهر نیز برای امتحان و تجربه از خارج جلب نموده است و هم برای نگاهداشت جنگلات و تکثیر آن مساعی مخصوصه بخرج داده و منافع عمده ازان حاصل نموده ، هکذا در ساختن بند ها و کشیدن نهر ها و معبروب ساختن زمین های لاهنرورج تجاویز مفیده تقدیم و به تعمیر و آبادی آن ها آغاز و اقدام ورزیده است .

شعبات مهمه که در وزارت تجارت تاسیس گردیده بقرار آتیست .

تاسیس شرکت اسهامی - تاسیس شعبه نقلیه جهت تسهیلات مسافرت عمومی و حمل و نقل سامان و لوازمات سلطنتی ، تاسیس شعبه تعمیرات در خود وزارت تجارت ، تاسیس مأموریت خزائن خارجی ، تاسیس شعبه احصائیه عمومی و ترتیب واردات و صادرات مال التجاره مملکتی ، ترتیب اتخاذ محصول نواقل موتر .

تاسیس و تشکیل مدیریت تجارت در مراکز وزارت ، تشکیل اطاق تجارتی (وظیفه این اطاق اجمالاً مراقبت و دقت در اوضاع تجارتی مملکت و اصلاح آن میباشد) ، وضع اصول توزیع جواز نامه تجارتی (که تجار داخله و خارجه در خاک افغانستان مکلف بداشتن آن میباشد) ، تاسیس و تشکیل اداره نمایندگی تجارتی افغانی در لندن و پشاور ، تاسیس و تشکیل یک شعبه تجارتی در مزار شریف ، فرستادن طلبه برای آموختن اصول شورت نمودن پوست قره قلی در لندن .

تاسیس و افتتاح فابریکه صابونسازی ، تاسیس فابریکه ترمیم موتر ، تیل کشی ، کانسرو ، جریان فابریکه سمنت سازی جلب و استخدام متخصصین برای دائر نمودن فابریکه سنگتراشی ، تکه سازی ، نختانی و پنبه ریسی و پارچه بافی و فابریکه های قندهار ، بخاری ، رنگمالی ، خریداری فابریکه حفظ گوشت ، تاسیس کارگاه های بافت ، تاسیس کارخانه خیاطی ، ساخت کارگاههای صنعتی بجهت محروسین ، تبدیل کارگاههای دستی باصول عصری ، تاسیس شعبه حکاکی ، تاسیس فابریکه جدید برق در گل باغ ، خنجر ذخیره آب باصول غنی در جبل السراج بجهت فابریکه برق ، تاسیس فابریکه برق در قندهار و هرات .

وزارت معارف

دوائر داخله و وزارت معارف و سامان و لوازم مکاتب وطن که در اثر شورش و ارتجاع بکلی تباه و اساس آن از بین رفته و تمام کتب درسی و غیر درسی حریق آتش بیداد گردیده بود در اولین روزی که پادشاه معارف خواجه ترقی پرور افغانیان بر تخت سلطنت جلوس فرمودند ، بمعارف وطن توجه و دران وقت که خزانه بکلی از پول تهی بود بایکمه دار پول شخصی خود غمخواری بمعارف وطن نموده و تاکید کردند که از همه اولتر و وزارت معارف را کشوده ، معالین جلب و طلاب جمع آوری شوند .

بنابران نسبت بتوجهات ذات همایونی و وزارت معارف مجدداً تشکیل یافت و موفق باحضار طلبه مدارس گردید کتب درسی و غیره لوازم و سامان عرفانی را تهیه و معالین فاضل را جلب کرده ، با لاخره مکاتب بصورت عصری و منظم دایر گردیده در نتیجه مساعی این وزارت یک عده طلاب فارغ التحصیل گردید .

و درین تازگی يك شعبه دارالفنون ازطرف ذات شاهانه افتتاح یافت .

دار الفنون در تاریخ افغانستان سابقه نداشته واولین دفعه در عصر اعلیحضرت نادر شاه غازی افتتاح و تاسیس یافته است نالیف و ترجمه بعضی کتب مفیده ازشعبه دارالتالیف این وزارت و تجدید نشرمجله شریفه آئینه عرفان از خدمات و زحمات قابل قدر این وزارت بشمار میرود .

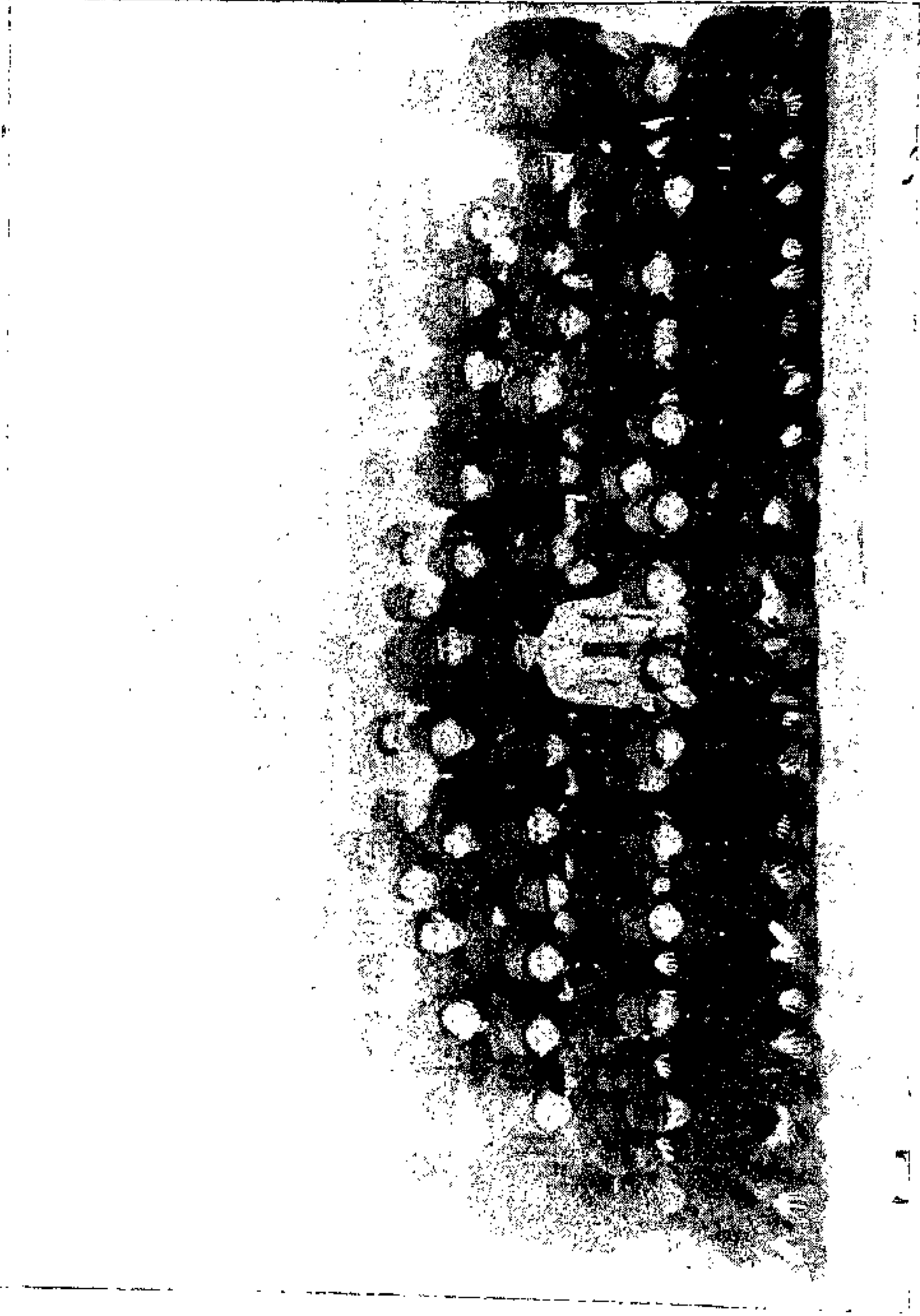
مدیریت مستقله طبیه

مدیریت مستقله طبیه در عصر نادرشاهی توسعه یافته و موسسات جدیدیکه بحال وطن نافع بود افتتاح نموده و بعضی نواقص را اصلاح و تکمیل کرده است از آنجمله « تاسیس مکتب طب معاون دکتوری که فن دکتوری را می آموزند و دوره تحصیل شان دو سال بوده و اکنون بدوره ثانی شامل گردیده اند گویا طلاب این مکتب پس از اكمال دوره تعلیمی بصفت دو کتور حتی متخصص می برآیند - مکتب کپوندری: درین مکتب کپوندر های موجوده شفاخانه همه روزه بعد از فراغ کار رسمی خود بعملی کیمیاگر و کپوندر ماهر خارجی اكمال تعلیم مینمایند، تحصیل این مکتب بقسم لیلی بوده تماماً حوائج لازمه از قبیل خوراک و موبل ازطرف حکومت تهیه گردیده است .

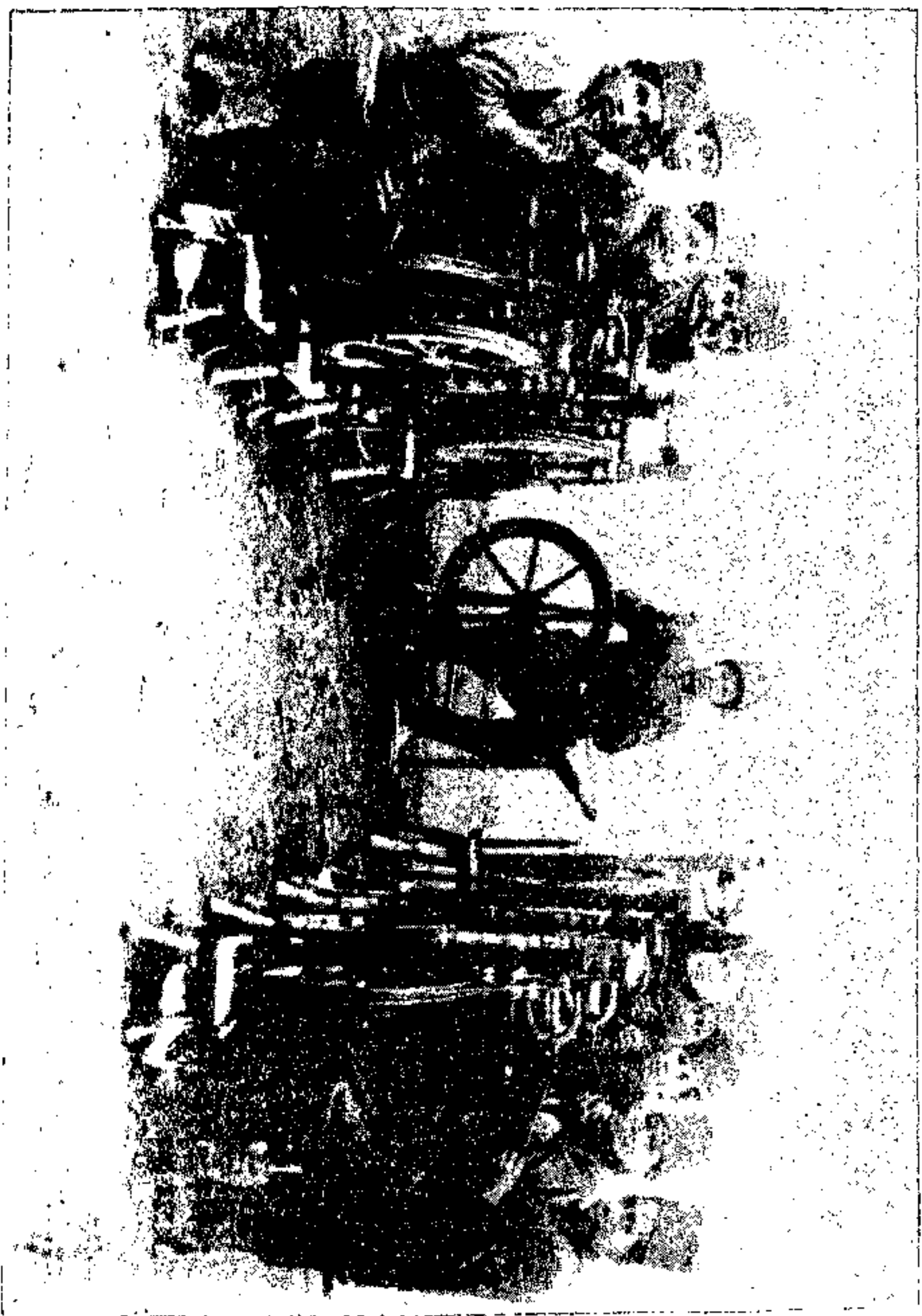
تاسیس مکتب پرستاری، تعلیم قابله ها - شفاخانه مستورات ، دیسپانسر ها برای معاینه و تداوی حریضان، تحلیلی و تجزیه و ترتیب ادویات ، استخدام دوکتورهای متخصص ، شفاخانه مجانین ، تاسیس صنف دوم مکتب طب ، کذا مدیریت مستقله طبیه در نظر دارد شفاخانه را بصورت اساسی و عصری مجدداً بنا و تعمیر نماید و در محلات نیز شفاخانه ها تاسیس نموده و شفاخانه سیار در تمام قصبات بفرستد و مکتب آبله کوپی نیز دائر نماید .

(مدیریت مستقله پوست ، تلگراف و تلفون)

برای اینکه امور پسته باصول صحیحه در جریان افتد و کار تلگراف و تلفون توسعه یابد . مدیریت پوسته ، تلگراف و تلفون از وزارت داخله منفک و بداره مستقل تحویل و تشکیل گردید ، این مدیریت که داخل اتحادیه بین المللی پسته و تلگراف بوده از حقوق شمولیت خود استفاده کرده است . و برای تنظیم پوست و تلگراف متخصصین از خارج استخدام نموده ، و بادول همسایه داخل مذاکره شده و به عقد معاهدات پستی و تلگرافی موافق شده است ، در اکثر ولایات و حکومتات و دوایر جدیده تلفون تمدید و تلگراف سیم دار و بی سیم کشیده است ، در همه ولایات فعلاً امور پوسته و تلگراف بصورت خوب در جریان است ، تلگراف خانه و پوسته خانه های جدید ساخته شده و تکت های پستی خیلی زیبا و قشنگ بطراز جدید بطبع رسیده ، برای سرعت رسیدن پوسته ها بولایات و محلات اتوموبیل خریداری گردیده و بواسطه آن پوسته ها حمل و نقل میشود ، و تمام این های تلفون و تلگراف اصولی تمدید گردیده نواقص آن اصلاح شده میرود امور پسته هوایی از راه روسیه بذریعه طیارات و پوسته هند بوسیله موتر و پوسته های ولایات داخله بواسطه مستخدمین پستی دایر است مدیریت مستقله پوست و تلفون ، تلگراف در عصر نادرشاهی مانند دیگر دوایر دولتی ترقی یافته و اصلاحات لازمه در آن بعمل آمده است .



از مؤسسات عصر نادر شاهی (بدم حانه نادری) کابل



اطفال یتیم که از طرف دولت تعلیم و تربیه میشوند

مجلس محترم شورای ملی

مجلس مقدس شورای ملی از بدو تاسیس خود بلافاصله به تدوین و تنظیم اصولنامه ها ، و تصویب و اصلاح لوائح وارده پرداخته و در بودجه مملکتی واریسی نموده است .

مجلس محترم شورای ملی وظایف خویش را بوجه نیکو انجام داده است که از همت رئیس و وکلای محترم ، دولت و ملت کمال رضایت دارند .

مجلس اعیان

گرچه در بدو جلوس ذات شاهانه مجلسی مرکب از شرفا و اعیان مملکت تشکیل یافت و در امورات حکومت معاونتی مینمودند ولی از آنجا که حکومت مشبوع در نظر داشت شورای ملی را تاسیس و سپس مجلس رسمی اعیان را افتتاح فرمایند لهذا شورای ملی چندی بعد باراده سیه ملوکانه تاسیس یافت و بعد از آن مجلس اعیان که در موسسات جدید این عصر است بتوجه و اراده سنیه ملوکانه رسماً افتتاح گردید که مختصر شرح آن در موسسات عصر نادرشاهی ذکر یافته .

این مجلس مرکب از یک نفر رئیس و ۲ نفر معاون و فعلاً دارای (۳۸) نفر اعضا و بقدر لزوم منشی و اجزای باشد .

رئیس مجلس و اعضا عموماً از فضلا و اشراف و ممتازین لایق و محترم مملکتی است از بدو تاسیس خود این مجلس خیلی بجدیت بکارها آغاز کرده و در حدود وظایف رسمیه خود مصدرا فادات و خدمات خوبی شده است .

ریاست بلدیہ

تشکیلات ریاست بلدیہ در عصر موجوده نادرشاهی بقدر کافی توسعه یافته و بکارهای سودمند عموماً بقرار ذیل پرداخته است :

ترمیم و تعمیر مساجد شریف ، و زیارات متبرک ، و تهیه فرش و تنویر مساجد ، کشیدن جاده ها و تهیه شوسه های سابقه شهر ، تعمیر و ترمیم منازل اشخاص ناتوانی که دارائی نداشتند ، تعیین نرخ ارزاق و تهیه آن و تقسیم آب بشهر بقدر ضرورت ، ساختن مارکیتهای ، تعمیر عمارات شخصی موافق دستور دائره مهندسی بلدیہ و ساختن آن باصول عصری ، و بسدود نمودن زیر دکانی های مضر صحت ، و تشکیل مدیریت احصاء موقوفات و وفیات و منع تعدیرات جدید در دامنه های جبال آسمانی و شیر دروازه ، و همین نمودن کرایه گدایی کرائی و نظافت جاده های بین شهر و فرائح نمودن بازارها و معاونت مساکین و سرپرستی دارالایام .

شرکت تنویرات

این شرکت از مدتی است در کابل تاسیس یافته و از طرف قهریه بزرگ اکثریت دولتی بآن امداد کرده میشود .

این موسسه از سابق تواقعی داشته و بحال بی ترسی مانده و فاقد اداره فنی و غنیه بود مگر بوقوف شرکت تنویرات

بمدد و معاونت دولت رفع نواقص نموده اداره محاسبة اصولی دایر و دائره فی تشکیل و مامورین فن استخدام کرده است . این های عمومی اصلاحات اساسی یافته و سامان ضروریه تکمیل شده است .

اندازه مصرف الکتریک منازل سابق ازین در تحت سنجش نبوده ، برای معلوم شدن مصرف الکتریک در عموم منازل (میتر) نصب گردیده و در تمام استیشن های برق در شهر تلیفون نیز نصب شده تا از حادثات فوری جلوگیری بعمل آید .

گویا شرکت حاضره تنویرات یا یک نظام مرتب و ربط و ضبط جدی امور تنویرات شهری را دایر کرده در حسن مجاری فابریک الکتریک جبل السراج از قبیل ساحتن آب ذخیره کافی بمقصد کمک کردن فشاریکه در موسم زمستان و دیگر اصلاحات لازمه آن از طرف مهندسین این شرکت توجهات مهمی بعمل می آید .



متخصصین و مستخدمین خارجی کہ در افغانستان بہ شعبات مختلفہ خدمت میکنند



ہر گروہ آلمانی مہندس بنسبہ دواہیہ ہر موزر « آلمانی » متخصص مطبوعہ ہر ویوہر سستین آلمانی تہ تعہد کدہ



دکتر محمد تقی میرزا
موسس و مدیر



آقای ملک محمد علی
موسس و مدیر



موسس و مدیر
موسس و مدیر



موسس و مدیر
موسس و مدیر

مؤسسات جدید عصر نادر شاهی

اعلیحضرت همایون غازی پس از نجات بخشیدن مملکت پسی مؤسسات مفیده را تشکیل داده اند که برای ترقی افغانستان هر کدام آن خیلی مفید و در تاریخ این سرزمین خایز مقام عالی میباشد :

اول تشکیل صدارت عظمیاست :

که بتاريخ ۲۲ عقرب ۱۳۰۸ اراده سنیة شاهانه بتاسیس آن ظاهر گردیده و فرمایند که راجع بان اصدار یافته است مضمون آن قرار آتی است :

جناب عالیقدر جلالآب سردار اعلی عمده هاشم خان ! از آنجائیکه بلطف و مهربانی خداوند جل و علاشانه افغانستان از انقلاب خانانوسوزی نجات یافت و ملت غیور افغانستان مرا به پادشاهی خرد انتخاب نمود ازین رو میخواهم افغانستان بدمامروز یک مملکت مترقی و بناساس دین مقدس اسلام همیشه متین و مستحکم باشد و اداره امور جهان بانی این مملکت از پیشتر بهتر اجرا شود مسئولیت اداری نزد ملک و ملت نسبت باشخاص مبین باشد و ملت مسئولیت اشخاص را واضح بشناسد و بتوانیم اصلاحات امور را با آسانی وبدون اختلال عمومی حاصل کنیم لازم دیدم که موافق ماصول دین مقدس اسلام و مطابق به عقل و تجربه که در دیگر ممالک متقدمه امروز اسباب سهولت را فراهم کرده صدر اعظم انتخاب و تعیین کنم و صدر اعظم کابینه خرایش را تشکیل کرده بمحضورم معرفی کند .

شما را که شخص بادیانت و در ملت خرد بحسن اخلاق و فعالیت مشهور و معروف می بینم بصدر اعظمی اینوطن انتخاب نمودم لهذا بخدای قادر توانا توکل کرده کابینه خود را تشکیل و بمحضورم معرفی کنید .

دوم جمعیت العلماء :

این مؤسسه از بیست نفر علمای متبحر پاك نفس جيدالقریحه افغانی تشکیل یافته است مرام این جمعیت سنجش طرق صحیحه است از برای اعلاى كلمه الله و منشورات و موعظات حسنة اسلامیه از برای رفع تعديتات و تجاوزات و اطلاع از عقاید صحیحه و شیوع امر معروف و نهی عن المنکر ، و تعیین درجات علمیة علما و عدم مداخله نااهلان در ساحت مقدس شرع انور نشر صحایف هفته وار و مجله ماهوار و ترجمه بعضی کتب مفیده دینی و اخلاقی و تردید عقاید باطله و کشودن باب مراسلات با جمعیت العلماء مصر ، شام ، هند و بر بعضی کتب و مجلات اظهار رای کردن و در وحدت ملی کوشیدن ، کذا در حفظ حقوق ملت و دولت توصیه نمودن و در اطراف شجاعت همت ، صدق ، خلوص ، ثبات ، استقامت ، خدمت خلق الله ، رافت ، شفقت ، عدل ، احسان ، استئلال فکری و غیره مقالات ترتیب دادن .

مرام نامه جمعیت العلماء در بدو جلوس شاهانه تدوین و تصویب گردیده و در اول جزوا ۱۳۰۹ رسماً این جمعیت افتتاح و آغاز بکار نموده است .

سوم مجلس عالی شورای محترم ملی :

مؤسسه عالی مجلس شورای محترم ملی است که در تاریخ افغانستان این مؤسسه بزرگ ملی سابقه ندارد ، به تاریخ ۱۸ سنبله ۱۳۰۹ شورای ملی تاسیس و بتاريخ ۱۴ سرطان ۱۳۱۰ ذات همایونی رسماً مجلس شورای ملی را بدست حق پرست خویش افتتاح و یکی از بهترین عمارات دولتی را برای آن اختصاص فرمودند .

شورای محترم ملی دارای (۱۱۱) نفر نماینده گان ملت است و هیئت رئیسه از خود نمایندگان انتخاب میشود .

اسامی هیئت رئیسه :

رئیس ع ، ج ، عبدالاحد خان ، معاون ع ، ص ، عبدالحق خان ، منشی ص ، میرزا عبد اللطیف خان .

چهارم : مجلس اعیان :

یانی و مؤسس این محفل عالی نیز ذات شوکنشاهت اعلیحضرت محمد نادر شاه غازی میباشد چه از جهت

وطن پروری و ملت خواهی خویش که فراهم آوردن اسباب رفاه جامعه و بهبود امور مملکت را همیشه مطمح نظر ملوکانه میدارند در برج میزان ۱۳۱۰ بتاسیس و تشکیل مجلس موصوفه عزم و اراده فرموده رئیس و اراکین مجلس از اعیان و اشراف مملکت که اشخاص بصیر و مامورین بزرگ صاحب تجربه سابقه بوده و سزاوار عضویت این مغل بودند تعیین گردیده و بتاريخ ۲۴ عقرب ذات هیبونی در قصر دلکشاه این مجلس را رسماً افتتاح فرمودند .

نهم مجلس اصلاح و ترقی عسکری :

این مجلس در سال (۱۳۰۸) تشکیل گردیده و مرکب است از صاحبمنصبان باتلیم و تربیه و با تجربه . این مجلس راجع به ترقیات عسکری افغانستان پیشنهادات نافه و نظریات مفیده بوزارت حربیه هر وقت تقدیم میکنند ، و بعضی کتب مفیده عسکریرا نیز ترجمه و تالیف مینمایند .

ششم ریاست فیصله منازعات تجاریه :

این موسسه در سال (۱۳۰۹) تشکیل گردیده رئیس و اعضای آن از اشخاص تاجر و کار آگاه میباشد . درین موسسه هر گونه دعاوی تجارتی حل و فیصله میگردد ، و شعبات جدا گانه در ولایات مملکت نیز دارد .

هفتم شرکت اسهای :

این اولین مؤسسه است که در افغانستان در عصر درخشنده اعلیحضرت هیبونی تاجدار غازی قائد اعظم افغانستان در کابل دایر گردیده ، و تسهیلاتی به امور تجارتی و بروات معاملاتی بخشیده است .

هشتم دارالایتام :

دارالایتام بتاريخ ۲۲ ثور ۱۳۰۹ تاسیس یافته اطفال بی سر پرست ، در نیجا تربیه و پرورش میشوند ، این مؤسسه دارای تمام لوازمات ضروریه برای اطفال یتیم است و بودجه مناسبی دارد این اطفال در مکتب صنایع نفیسه شامل تعلیم و تحصیل اند .

و برای مساکین شهری نیز مدد معاش منظور است که از طرف ریاست بلدییه به ایشان پرداخته میشود و هم در نظر است دارالسا کین علیحده تاسیس شود .

نهم : دارالمجانین :

در سال ۱۳۱۰ از طرف ذات شاهانه دارالمجانین تاسیس گردیده و در آن تمام اسباب رفاه مجانین مهیا بوده و از طرف متخصصین معالجه مجانین بعمل میآید .

۱۰ : انجمن ادبی هرات نیز از موسسه های این عصر فرخنده نادرشاهی است که در سال ۱۳۱۱ تشکیل گردیده مجله نیز ازین انجمن ماهوار نشر میگردد و صفحات آن بقسمت های تاریخی و ادبی مزین است .

۱۱ : انجمن ادبی قندهار نیز در سال ۱۳۱۱ تشکیل گردیده و موسوم به (جرگه گوتی دپشتو) میباشد . مرام این انجمن نشر يك مجله علمی ، ادبی ، اجتماعی ، تاریخی در زبان افغانی و تدوین لغات افغانی و فراهم کردن کتب و ترجمه کتابهای درسی و تاسیس يك کتابخانه افغانی میباشد .

ہفت اہلیت اہل بیت علیہم السلام



عالیقدر محمد کریم خان تزیہی



عالیقدر میر غلام محمد خان غبار



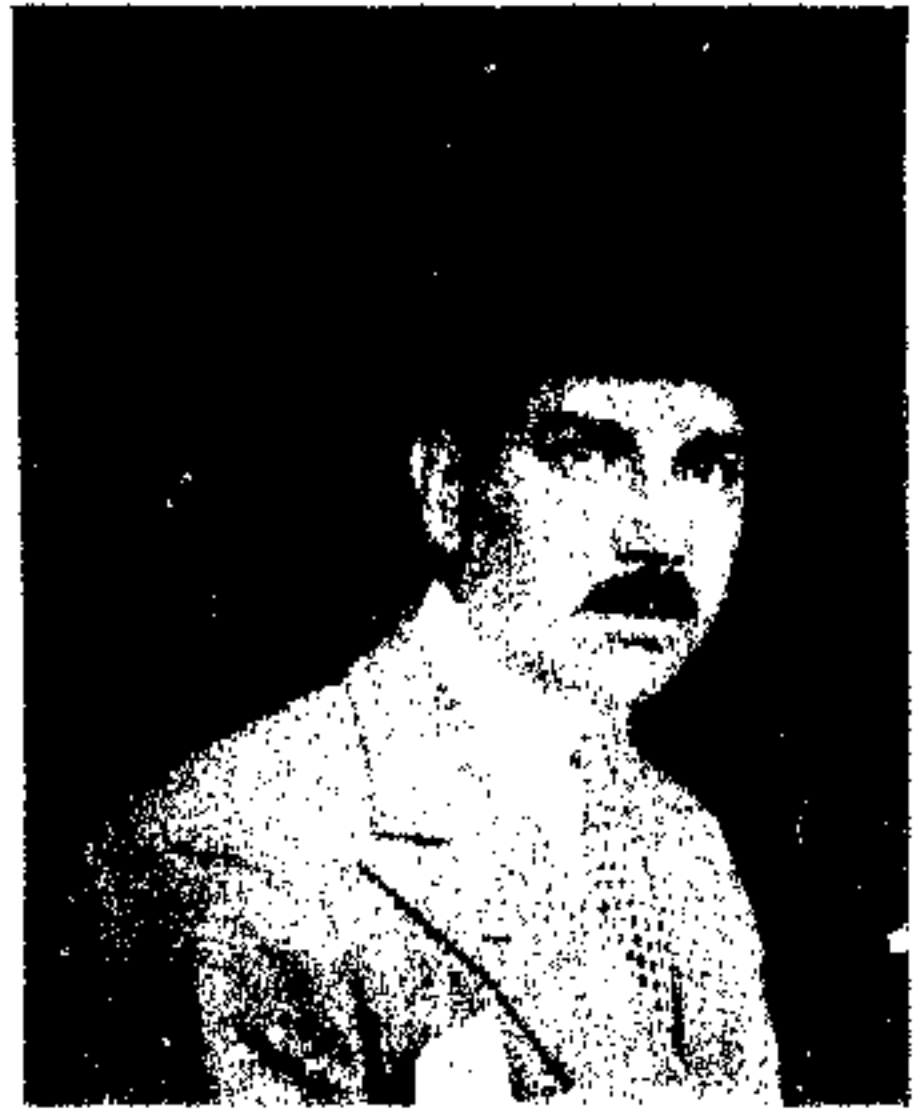
عالیقدر امین اللہ خان زمراتی



عالیقدر میر غلام محمد خان غبار



عاليقدر سردار خان گویا



سید محمد رفیق



صدیق آباد سید قاسم خان مرحوم



صدیق آباد عبد الباقی خان لطیفی سرکات

۱۳ انجمن ادبی در کابل:



عالیقدر صداقت مآب شهزاده احمدعلیخان درانی پسر ملامی
اعلیحضرت غازی مدیر انجمن ادبی کابل که جنابشان علوم عصری را
در هند تحصیل کرده و در السنه انگلیسی، فارسی دارای دیپلوم
میباشند. پس از تاسیس انجمن معزای آیه معاون و بعد از آن بسدیریت
انجمن تعیین گردیدند.

انجمن ادبی کابل در سال ۱۳۶۰ تاسیس شد.
مقصد از تاسیس این انجمن اصلاح و توحید سبک ادبیات
و اتخاذ اسلوب نگارش و روشن ساختن تاریخ
مشاهیر رجال و مفاخر گذشته وطن است.

ضمناً برای تصحیح و تصدیق کتب مولفه یا مترجمه
ادبی و تاریخی این انجمن در خور صلاحیت خود کتب
و اظهار عقیده نموده و ازین راه بمطبوعات وطن
عزیز خدمت می نماید.

علاوتاً مجله ماهواری بنام «مجله کابل» ازین
انجمن ندر یافته نمونه از وظائف و آمال قای این
انجمن شمرده میشود.

انجمن ادبی از بدو تاسیس تا حال بتالیف و ترتیب
و اصلاح بعضی کتب نافع پرداخته و مطبوعات وطن
خدمتی کرده است.

هیئت داخلی این انجمن قرار آتیست:

مدیر انجمن: عالیقدر صدیقآب شهزاده احمدعلیخان درانی.

معاون: عالیقدر غلام جیلانیخان اعظمی.

اعضا: «میر غلام محمد خان غبار»

«قاری عبدالله خان»

«عبداللهی خان مستغنی»

«محمد کریم خان نژی»

«سرورخان جوینا»

«سرور خان گویا»

«حفیظ الله خان»

«امین الله خان زمرلای»

مترجم فرانسه: صدیقآب سید قاسم خان.

سرکاتب تحریرات: «عبدالباقی خان لطیفی»



عالیقدر غلام جیلانی خان اعظمی معاون انجمن
ادبی.

تأسیس فاکولته طبی

مملکت افغانستان یکی از تاریخی ترین ممالک آسیای و از قرن های قدیمی منشاء و مظهر تمدن های متنوعی بحساب رفته است معلوم است هر تمدن بر اساس علوم و فنون قائم بوده و وسعت این تمدن ها نیز با اندازه حدود معارف آن متناسباً آشکار گردیده است افغانستان قدیم بعد از آنکه اولین نمونه ادبیات بخویش یعنی کتاب اوستا را در صحنه مشرق تقریباً سه هزار سال پیشتر انتشار داده و در دوره یونانیان تمدن باختری را بظهور آورده از آسیای وسطی بسط داد وقتی رسید که بزرگترین مکاتب صنایع مستظرفه عالم را در قلب خود گنبد هاریا (ولایت کابل و جلال آباد و پشاور) ایجاد نمود و این همان دارالفنون است که صنعت نفیس گریکو بودیک از انجا در سرتاسر مشرق زمین انتشار می یافت و آوازه این صنعت هنوز در گوشه های ملل متمدنه جهان طنین انداز است بعد از آنکه تمدن قدیم افغانستان با قرن اولیه مسیحی یکجا با ختنام رسید و دین اسلام در صحنه مملکت قدم نهاد با زمت افغانستان یا پاک ترین عناصر آریا با ایجاد يك تمدن جدید اسلامی قد علم نمودند و درین راه زحمت ها کشیده بلاد وطن را مرکز علوم و فنون قرار دادند از انجمله است دارالفنون های که در علوم شرقیه عربیه در بلخ و هرات و غزنی یکی پی دیگری تأسیس گردید این دارالفنون های افغانستان در آن عهد تا ظهور بلیه مغول یعنی قرن ۱۳ مسیحی مرجع محصلین آسیای میانه حساب میشد، در هنگامیکه مغل در سرتاسر قسمت های معموره آسیا حکومت مینمود باز میتوان اکادمی نگارستان هرات را در قرن پانزده مسیحی بمثابة آخرین دارالفنون صنعتی آن زمان در افغانستان شمار کرد.

از قرن (۱۷) که علوم و فنون متنوعه تمدن جدیدی را در ممالک غرب فراهم میکرد و بدبختانه ملل آسیا در گرداب غلات و غنای غوطه ور بودند وطن افغانستان نیز گرفتار انقلابات و بحاربات عظیم و کشمکش های سیاسیات داخلی و خارجی بوده دیگر موقعی نیافت تا قامت فراز کند و قدیمی در راه این تمدن جدید بر دارد در قرن ۱۸ مسیحی دولت شهنشاهی افغانستان هنوز مشغول جهانگشائی بوده که قرن نوزده رسیده و سلطه مغرب در ممالک جوار اوپهن گردید از آن بعد است که تا نیم قرن پیشتر دیگر افغانستان را جنگهای خارجی و داخلی بجالی برای نشر علوم و معارف نداد. در اوقات آخری اعلیحضرت شیرعلیخان پادشاه افغانستان فرصتی بسته و دستی بتأسیس مکاتب جدید و نشر مطبوعات یازید ولی این دولت مستعجل بود که در فرصت کمی از نظر ها پنهان و مملکت دو باره دو چار بحارات سیاسی و گرفتاریهای زاید الوصفی گردید.

از سال ۱۹۱۹ که دوره جدیدی در تاریخ افغانستان آغاز میشود ملت افغانستان از همه پیشتر به نشر علوم و معارف و تأسیس مدارس همت گماشته و تا جائیکه توانستند درین راه کوشش ورزیدند.

اما هنوز افغانستان خود را بمراحلی از داشتن بدارالفنون ملی دور و محروم میدید، خورشیدخانه در اختتام اغتشاشات داخلی سال ۱۳۰۷ هجری و طلوع دولت درخشنده نادرین اینک می بینیم مقدمات تأسیس دارالفنون در مملکت افغانستان تهیه شده و اراده سنی شاهانه (۲۳ - حوت سال ۱۳۱۰) راجع به تخصیص عمارات دارالامان برای دارالفنون افغانستان، در اول عترب سال جاری از قوه بفعال آمده و افتتاح شعبه از دارالفنون بنام « فاکولته طبی » در قصر دلکشاً رسماً بعمل رسیده، افتتاح فاکولته طبی دارالفنون افغانستان یکی از آن کار های فوق العاده تاریخی حکومت نادر شاهی است که نه تنها نسل حالیه وطن بلکه تاریخ آینده مملکت نام آن را با شکران مؤجد تاجدار اودر ردیف بهترین و انعامات قرن بیست افغانستان نفل و تذکار خواهد نمود.